

Program spopolnjevanja svetovalcev, ki izvajajo svetovalno dejavnosti v IO kot javno službo

HABITUS SENZIBILNO SVETOVANJE (2024)

Naslov publikacije	Habitus senzibilno svetovanje
Avtor	mag. Tanja Vilič Klenovšek
Recenzor	Mag. Estera Možina
Kraj založbe, leto izdaje	Ljubljana: Andragoški center Slovenija, 2024
Prevajalec	-
Lektor	Besedilo ni lektorirano
Oblikovalec/ilustrator	-
Navedba izdaje	Elektronska izdaja
Povezava na objavo	https://www.acs.si/digitalna-bralnica/habitus-senzibilno-svetovanje/

Izdaja je financirana iz projekta Krepitev vseživljenjskega učenja (C3350-24-905001). Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada plus.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 223944707](#)

ISBN 978-961-7116-85-4 (PDF)

KAZALO

I. UVOD	4
II. OPIS PROGRAMA IZOBRAŽEVANJA	8
1. Ime programa	8
2. Namen programa	8
3. Ciljna skupina	13
4. Cilji programa	14
5. Vsebina programa	14
6. Trajanje izobraževanja	15
7. Načini preverjanja znanja	15
8. Pogoji za vključitev	15
9. Pogoji za napredovanje in dokončanje programa	15
10. Organizacija izobraževanja	16
11. Znanje in usposobljenost strokovnih delavcev	17
12. Potrdilo o usposobljenosti	17
13. Literatura in viri	18
14. Avtorici programa	18
III. PRILOGA	19

I. UVOD

Program izobraževanja z naslovom **Habitus senzibilno svetovanje** smo pripravili na Andragoškem centru Slovenije (v nadaljevanju ACS) v letu 2024 v okviru projekta EKP Krepitev vseživljenjskega učenja, aktivnosti Krepitev svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih (v nadaljevanju IO), ki pod vodstvom ACS poteka v obdobju 2024-2029.

En od kazalnikov (cilji) aktivnosti Krepitev svetovalne dejavnosti v IO je priprava šestih programov spopolnjevanja za svetovalce v IO v letih 2024-2029, ki obsegajo ključne vsebine za kakovostno in učinkovito izvajanje svetovalne dejavnosti v IO (poleg programa temeljnega spopolnjevanja svetovalcev v IO, ki obsega 6 modulov). Prvega od šestih programov spopolnjevanja smo pripravili v letu 2024.

S programi spopolnjevanja želimo razvijati in krepiti kompetence svetovalcev, ki delajo v svetovalni dejavnosti v IO, ki se od januarja 2021 izvaja kot javna služba v skladu z:

- Zakonom o izobraževanju odraslih -ZIO-1 (Uradni list RS, št.6/18),
- Smernicami za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba (Dobrovoljc idr. (ur.), 2020),
- Pravilnikom o standardih in normativih za financiranje in izvajanje javne službe na področju izobraževanja odraslih (Ur.l. RS, št. 180/20).

S programi spopolnjevanja bomo prispevali h krepitvi profesionalnega razvoja svetovalcev, ki izvajajo svetovalno dejavnost v IO kot javno službo.

Svetovalna dejavnost v IO, ki se izvaja kot javna služba, obsega tri področja svetovalne dejavnosti, pri (Dobrovoljc idr. (ur.), 2020, str. 12):

- vključevanju in nadaljevanju izobraževanja,
- ugotavljanju in dokumentiranju znanja in spretnosti,
- samostojnem učenju.

Vsebina, način in pogoji za izvajanje so opisani v Smernicah za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba (v nadaljevanju Smernice (2020)) (Dobrovoljc idr. (ur.), 2020). Svetovalci, ki delujejo v javni službi, jih dobro poznajo, saj se za izvajanje svetovalne dejavnosti v IO, ki se izvaja kot javna služba, posebej usposablja v temeljnem programu in v programih stalnega strokovnega spopolnjevanja, ki jih letno organizira ACS.

V nadaljevanju vsako od treh področij svetovalne dejavnosti na kratko tudi predstavljamo po opredelitvah v Smernicah (2020):

- Svetovalna dejavnost pri vključevanju in nadaljevanju izobraževanja zajema pomoč in podporo odraslemu, »/.../ki se namerava vključiti v izobraževanje na novo oziroma nadaljevati že začeto izobraževanje. Odraslemu da celostne informacije o možnostih izobraževanja v programu osnovne šole za odrasle, v programih srednješolskega in višješolskega izobraževanja za odrasle, v javnoveljavnih izobraževalnih programih za odrasle, po katerih se ne pridobi javnoveljavna izobrazba, in v neformalnih izobraževalnih programih za odrasle ter mu pomaga pri odločanju. Svetovalec v IO odraslega spodbuja in motivira za vključevanje v izobraževanje in nadaljevanje izobraževanja ali za učenje pred vključitvijo, med potekom in po zaključku izobraževanja ali učenja« (prav tam, str.5).
- Svetovalna dejavnost pri ugotavljanju in dokumentiranju je drugo področje v svetovalni dejavnosti v IO, ki se izvaja kot javna služba. Opredeljena je kot »/.../strokovna podpora svetovalca v IO odraslemu pri ugotavljanju in dokumentiranju že pridobljenega znanja in spretnosti, ki sta prvi dve fazi celostnega procesa vrednotenja že pridobljenega znanja in spretnosti.¹ Poudarjena je aktivna vloga odraslega pri zbiranju dokazil in druge dokumentacije ter aktivna vloga svetovalca v IO, da odraslega vodi skozi proces in mu predstavi možnosti uporabe rezultatov tega procesa pri nadaljnjem izobraževanju in razvoju kariere.« (prav tam, str. 5).
- Svetovalna dejavnost pri samostojnem učenju pa je tretje področje, ki je opredeljeno kot »/.../strokovna podpora svetovalca v IO odraslemu v okviru organiziranega samostojnega učenja. Poteka pred in med učenjem ter po njegovem zaključku. Svetovalna dejavnost pri samostojnem učenju zajema dajanje informacij, ugotavljanje potreb, svetovanje o gradivu in učni tehnologiji, motiviranje in svetovanje pri učenju vsebin in doseganju učnih ciljev odraslega, analiziranje učnih izidov ter iskanje možnosti za učenje.« (prav tam, str. 5).

Zakaj smo se v sklopu šestih programov spopolnjevanja odločili za eno od tem za »habitus senzibilno svetovanje«? Skozi dolgoletno prakso spremljanja izvajanja svetovalne dejavnosti v IO, ki se je od leta 2001 do leta 2020 sistematično razvijala in izvajala v mreži 17 središč za informiranje in svetovanje v IO – središčih ISIO, v Središčih za samostojno učenje - SSU-jih in projektih za razvoj področja vrednotenja že pridobljenega znanja in spretnosti odraslih, smo ugotovili, da morajo biti svetovalci še posebej pri delu z ranljivimi skupinami odraslih pozorni oziroma usposobljeni, da vodijo proces svetovanja tako, da le ta:

- izhaja iz značilnosti in potreb konkretnega odraslega,

¹ Po splošno sprejetih strokovnih opredelitvah je tretja faza ocenjevanje, četrta pa certificiranje znanja in spretnosti (glej Cedefop, 2023).

- temelji na empatičnem pristopu in aktivnem poslušanju,
- upošteva kulturno in drugo raznolikost odraslih,
- omogoča odraslemu dovolj časa, da skupaj s svetovalcem razišče svoje potrebe, zmožnosti, interese ter opredeli cilje, ki jih želi doseči ter korake (aktivnosti), ki bodo vodili do ciljev,
- temelji tudi na sodelovanju s strokovnimi sodelavci drugih organizacij, če je le to potrebno,
- je individualiziran od začetka do zaključka.

Vse to pa so elementi tudi habitus² senzibilnega svetovanja. Ob tem, da se v procesu habitus senzibilnega svetovanja še posebej upošteva razlike med habitusom odraslega in habitusom svetovalca. Slednji se mora tega zavedati in svetovalni proces voditi tako, da te razlike ozavešča in jih obvladuje, da ne vplivajo na kakovost in učinkovitost svetovanja in s tem na končne rezultate in učinke, pomembne za odraslega v svetovalnem procesu. Le to pomembno prispeva k zagotavljanju pravičnosti v svetovalnem procesu in večji dostopnosti in vključenosti odraslih v vseživljenjsko učenje (v nadaljevanju VŽU). Pravičnost zahteva prilagajanje svetovalne podpore posameznim potrebam odraslega in zagotavljanje podpore tistim, ki jo najbolj potrebujejo. Gre za ustvarjanje pogojev in podpore, ki omogoča odraslim, da razvijejo svoje potenciale ne glede na njihove začetne okoliščine.

Pri opredelitvi vsebin tega programa smo izhajali iz rezultatov projekta Erasmus+ ReachOut (2022-2024) - slovensko ime projekta je Terensko delo v svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih za zaposlene iz deprivilegiranih okolij, v katerem je bil ACS partner. V projektu smo skupaj z drugimi partnerji (ösb iz Avstrije – nosilec projekta, Rilsa iz Češke Republike in bbb iz Nemčije) med drugim opredelili kaj je habitus senzibilno svetovanje ter za svetovalce pripravili priporočila za vodenje habitus senzibilnega svetovanja. Kar bomo več opisali tudi v nadaljevanju v točki »namen programa«.

Program smo pripravili v skladu s priporočili Izhodišč za pripravo javnoveljavnih programov izobraževanja odraslih (Možina E., Možina T., Žalec, (ur.), 2020), ker so priporočila primerna tudi za pripravo drugih neformalnih programov v IO. Zapis po vnaprej opredeljenih (istih) sestavinah izobraževalnega programa zagotavlja primerljivost zapisov vseh šestih programov spopolnjevanja, ki jih bomo v okviru aktivnosti Krepitev svetovalne dejavnosti v IO pripravili v letih 2024-2029 ter s tem tudi spremljanje razvijanja kompetenc svetovalca v IO. Le to pa prispeva tako h krepitvi profesionalnega kot tudi kariernega razvoja svetovalca v IO, kar je prav tako en od ciljev aktivnosti Krepitev svetovalne dejavnosti v IO.

² Pri programu smo upoštevali opredelitev habitusa po Bordieru, kar opišemo v točki »namen programa«.

Program je opisan po naslednjih sestavinah:

- ime programa,
- namen programa,
- ciljna skupina,
- cilji programa,
- vsebina programa,
- trajanje izobraževanja,
- načini preverjanja znanja,
- pogoji za vključitev,
- pogoji za napredovanje in dokončanje programa,
- organizacija izobraževanja,
- znanje in usposobljenost strokovnih delavcev,
- potrdilo o usposobljenosti,
- literatura in viri,
- avtorici programa.

Na koncu zapisa programa je dodana tudi priloga, primer evalvacijskega vprašalnika za evalvacijo izobraževalnega programa.

II. OPIS PROGRAMA IZOBRAŽEVANJA

1. Ime programa

Ime programa je **Habitus senzibilno svetovanje**.

2. Namen programa

a) Seznanitev s teoretskimi in praktičnimi vidiki vodenja habitus senzibilnega svetovanja

Namen programa je, da svetovalec ozavešči in se usposobi za vodenje habitus senzibilnega svetovanja, še posebej, kadar se v svetovanje (svetovalni proces) vključi odrasel iz ranljivih skupin.

V programu bodo svetovalci spoznali teoretsko ozadje razumevanja habitusa odraslega in habitusa svetovalca. Program bo omogočil razumevanje vpliva habitusa odraslega na procese odločanja za nadaljnje izobraževanje in za načrtovanje in razvoj kariere. Svetovalcu bo omogočil premislek (tudi s samorefleksijo) in ozaveščanje o vzajemnem vplivanju habitusa odraslega in habitusa svetovalca na potek procesa svetovanja in tudi na vsebino ter rezultate in učinke svetovalnega procesa.

V projektu *Terensko delo v svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih za zaposlene iz deprivilegiranih okolij (2022-2024)* so v priročniku za svetovalce (Bock idr., 2023) zapisali, da je habitus kot koncept pomemben za izvajalce svetovanja, saj zajema vse družbene vidike odločitev o izobraževanju in/ali karierni poti od mladosti do odraslosti. Avtorji priročnika so zapisali: *»Habitus je osnovni odnos posameznika do sveta in samega sebe, njegova pripadnost določeni skupini in odtis, ki ga je ta pripadnost pustila na njem (Bourdieu, 1987). Če uporabimo Bourdieujeve besede, potem lahko rečemo, da so družbena okolja ustvarjena na podlagi določenega habitusa. Razlikuje med primarnim habitusom izvirnega okolja in sekundarnim habitusom, ki se ga naučimo med poznejšimi procesi akumulacije.«* (prav tam, str. 6). Avtorji priročnika navajajo, da P. Bourdieu meni, da imajo ljudje podoben habitus, če imajo podobno družinsko ozadje, podobne družbene izkušnje in socio-demografske značilnosti. Zato ljudje istega razreda, etnične pripadnosti, spola ali narodnosti pogosto podobno razmišljajo, delujejo in sprejemajo podobne odločitve. Izzivi na področju svetovanja v IO izhajajo tudi iz soočenja tako primarnega kot sekundarnega habitusa z institucionalno kulturo organizacije v kateri deluje svetovalec, ki jo oblikujejo drugi dejavniki (okolja) kot odraslega, ki vstopi v svetovalni proces (prav tam, str. 6).

Zato je v odnosu svetovalec-odrasel pogosto tako, da sta njuna habitusa različna in raziskovalci opozarjajo, da je uspešnost svetovanja odvisna tudi od ozaveščenosti teh razlik ter obvladovanja teh razlik v svetovalnem procesu. Svetovalci morajo vedeti, da se vedenje, ki ga določa habitus, le

redko pojavi na zavestni ravni. Večinoma gre za nezavedne vedenjske vzorce, ki se ponavljajo. Zato so v sistemu svetovanja potrebni pristopi, senzibilni za habitus.

Sodelavci ACS smo v raziskovanju slovenske prakse svetovalne dejavnosti v IO v okviru projekta Terensko delo v svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih za zaposlene iz deprivilegiranih okolij (2022-2024) ugotovili, da se svetovalci z večletnim delom v svetovalni dejavnosti v IO zavedajo, da razlike v habitusu med svetovalcem in odraslim obstajajo ter, da lahko vplivajo na potek svetovalnega procesa, zato le to upoštevajo v svojem praktičnem delovanju. So pa izpostavili, da je na tem treba stalno delati, ozaveščati in se spopolnjevati! Še posebej to velja za mlajše strokovne sodelavce, ki šele začenjajo z delom v svetovalni dejavnosti v IO.

Zato je namen programa tudi, da se svetovalci seznanijo z učinkovitimi pristopi v vodenju habitus senzibilnega svetovanja (v vodenju habitus senzibilnega procesa svetovanja v petih fazah) ter kako lahko le te vpeljejo v svojo vsakodnevno prakso (ki jo lahko nadgrajujejo tudi s samorefleksijo svojega dela, kar je tudi vključeno v izvajanje tega programa).

Vodenje habitus senzibilnega svetovanja lahko poteka na vseh treh področjih svetovalne dejavnosti v IO, ki se izvaja kot javna služba. Zato bodo vsebine programa podprle tudi uresničevanje strokovnih priporočil, zapisanih v Smernicah (2020), posredno s tem pa tudi k uresničevanju ciljev, zapisanih za področje svetovalne dejavnosti v IO v ReNPIO22-30 (Potočnik (ur.), 2022), da *»Namen razvoja in izvajanja svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih je pripomoči k večji vključenosti odraslih v izobraževanje in učenje ter k večji kakovosti in uspešnosti izobraževanja in učenja odraslih.«* (prav tam, str. 68). Razvijati pristope svetovalne dejavnosti, ki bodo prispevali k večji vključenosti v IO, še posebej ranljivih skupin odraslih, je priporočilo tudi v novem Evropskem programu za učenje odraslih (EPUO) (Evropska komisija, 2021), da naj države članice Evropske unije *»... podprejo učenje in izobraževanje odraslih z vseživljenjskim svetovanjem in razvojem kariere z vzpostavljanjem partnerstev na vseh ravneh; v skladu z načeli zagotavljanja kakovosti bi moralo to svetovanje biti povezano s terenskim delom, vrednotenjem in ozaveščanjem, kar bi prispevalo k izvajanju priporočila Sveta o poteh izpopolnjevanja. S tem bo zagotovljeno, da bodo imeli vsi odrasli priložnost pridobiti osnovno znanje in ključne zmožnosti v skladu s svojimi potrebami ter doseči raven znanja in spretnosti, ki je potrebna v današnji družbi in na trgu dela;«* (prav tam, str. 12).

b) Načela habitus senzibilnega svetovanja

Za vodenje habitus senzibilnega svetovanja smo v projektu Terensko delo v svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih za zaposlene iz deprivilegiranih okolij (2022-2024) na osnovi

raziskovalnega pristopa analize prakse vodenja svetovalnega procesa z odraslimi iz deprivilegiranega okolja, oblikovali sedem glavnih načel, ki jih predstavljamo v nadaljevanju:

- **»Empatija in aktivno poslušanje:** Svetovalci imajo ključno vlogo pri ustvarjanju podpornega okolja z utelešenjem empatije in aktivnega poslušanja. V medsebojnih odnosih je nujno obraniti ne obsojajočo držo in zagotoviti, da se posamezniki počutijo slišane in razumljene. Z aktivnim poslušanjem brez prekinitev in pristno skrbjo za njihova čustva svetovalci ustvarijo prostor, v katerem se lahko posamezniki svobodno izražajo. Ta empatični pristop je temelj za učinkovito svetovanje za izobraževanje.
- **Senzibilnost za kulturo in raznolikost posameznikov:** V raznolikem okolju svetovanja za izobraževanje je svetovalčeva senzibilnost za kulturo bistvenega pomena. Razvijanje kulturne kompetence vključuje aktivno spoznavanje različnih okolij in spoštovanje edinstvenosti vsakega posameznika. Z uporabo pristopa, ki v medsebojnih odnosih temelji na globokem spoštovanju raznolikosti in izkazovanju splošne prijaznosti, svetovalci prispevajo k vključujočemu podpornemu sistemu, ki ceni in spoštuje razlike.
- **Meje:** Določanje in obranjanje jasnih meja je za vlogo svetovalca bistvenega pomena. Transparentnost pri podajanju informacij o obsegu pomoči, ki jo je mogoče zagotoviti, in upoštevanje pravil stroke zagotavljata zdrav svetovalni odnos. Iskanje ravnovesja med nudenjem podpore in izogibanjem pretiranemu vpletanju v osebne zadeve, je ključno za obranjanje strokovnosti in avtonomije svetovalca.
- **Opolnomočenje in motivacija:** Opolnomočenje posameznikov na njihovi izobraževalni poti je ključni cilj svetovalcev. To vključuje omogočanje sprejemanja informiranih odločitev, s tem, ko posamezniku zagotovimo ustrezne informacije in ga spodbujamo, da si zastavi in uresničuje lastne cilje. Spoštovanje avtonomije odraslih in dopuščanje, da prevzamejo vodilno vlogo, spodbuja občutek lastne učinkovitosti, kar jim omogoča, da krmarijo med izzivi in najdejo rešitve na podlagi svojih prednosti. Izogibajmo se temu, da bi bili pokroviteljski. Postopek svetovanja je potrebno vedno graditi na motivih odraslega v svetovanju ter upoštevati njegove interese in potrebe.
- **Nediskriminacija:** Spodbujanje kulture, ki ne diskriminira je temeljnega pomena pri svetovanju za izobraževanje. Svetovalci morajo biti pozorni na lastne pristranskosti in predsodke ter zagotoviti, da so vsi odrasli obravnavani pravično in enako. Z obranjanjem objektivnosti in preprečevanjem vpliva osebnih mnenj ali čustev na podporo, ki jo nudijo, svetovalci prispevajo k nepristranskemu in pravičnemu sistemu svetovalne podpore.
- **Vzajemna podpora:** Ker se zavedamo izzivov, povezanih s svetovanjem za izobraževanje, ne moremo spregledati pomena kolegijske podpore. Svetovalci bi morali aktivno sodelovati s kolegi in iskati podpirne mreže znotraj svoje stroke. Redna supervizija in posvetovanja z zaupanja vrednimi kolegi so platforma za izmenjavo izkušenj med svetovalci, iskanje nasvetov in krepitev svojega strokovnega razvoja. Ta sodelovalni pristop zagotavlja nenehno izboljševanje kakovosti svetovanja.

- **Mreženje:** *Za svetovanje, senzibilno za habitus, je pomembno, da svetovalec sprejme dejstvo, da ne more imeti poglobljenega strokovnega znanja na vseh področjih. Za premagovanje tega položaja se zdi oblika strokovnih mrež in/ali razvijanje strokovnih stikov zelo dobra rešitev. V teh mrežah ali stikih lahko svetovalci izmenjujejo izkušnje in sodelujejo pri neposredni podpori odraslemu v svetovanju.* (prav tam, 2023, str. 50-51).

c) Faze v vodenju habitus senzibilnega svetovanja

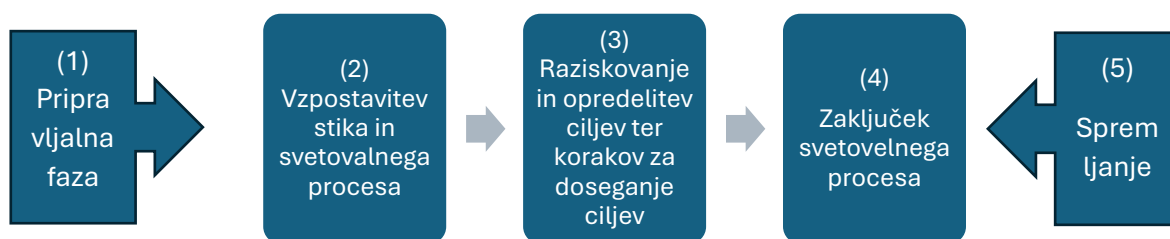
V projektu smo v priročniku za svetovalce (Bock idr., 2023) opredelili tudi ključne faze in naloge svetovalca za vodenje habitus senzibilnega svetovanja, ki so vključene v vsebine tudi tega programa. Sodelavki ACS (Vilič Klenovšek in Pavlič), ki sta sodelovali pri projektu, pa sta na tej osnovi za namen usposabljanja po tem programu, opredelili model petih ključnih faz vodenja habitus senzibilnega svetovanja, ki bi ga lahko poimenovali tudi model treh plus dveh faz. Pri tem sta izhajali tudi iz strokovnih opredelitev in izkušenj, ki so nastale v okviru ESS projekta Svetovanje za zaposlene (2016-2022) (več v Gladek idr., 2021 in Zlodej, 2019).

Model petih faz vključuje (glej tudi sliko v nadaljevanju):

- dve fazi sta podporni fazi: (1³) pripravljalna faza, ki poteka pred vzpostavitvijo prvega stika in svetovalnega procesa z odraslim in (5) faza spremljanja odraslega po zaključku svetovalnega procesa;
- tri faze so osrednje faze vodenja svetovalnega procesa: (2) vzpostavitev stika in svetovalnega procesa, (3) raziskovanje in opredelitev ciljev ter korakov za doseganje ciljev (vsebinsko in časovno) in (4) zaključek svetovalnega procesa.

³ Oznake s številkami se nanašajo na predstavitev in številčenje faz svetovalnega procesa v sliki: 5 faz habitus senzibilnega svetovanje.

Slika: 5 faz habitus senzibilnega svetovanje

V nadaljevanju vsako od faz na kratko opisujemo :

(1) Pripravljalna faza vključuje naslednje aktivnosti:

- analiza potreb in značilnosti odraslih v lokalnem okolju,
- informiranje in promocija o svetovalni dejavnosti ter ozaveščanje o pomenu IO (VŽU),
- priprava terenskega dela,
- usposabljanje svetovalca idr.

(2) Vzpostavitev stika in svetovalnega procesa:

- uvodna predstavitev in opredelitev namena svetovanja,
- predstavitev vloge svetovalca in vloge odraslega v svetovalnem procesu,
- dogovor o poteku svetovalnega procesa,
- ozaveščanje razlik v habitusu med odraslim in svetovalcem,
- motiviranje, spodbujanje.

(3) Raziskovanje in opredelitev ciljev ter korakov za doseganje ciljev:

- spoznavanje odraslega (andragoško raziskovanje),
- prepoznavanje in obvladovanje razlik v habitusu,
- opredelitev ciljev,
- opredelitev korakov (aktivnosti) za uresničitev ciljev in preverjanje doseganje le teh, če potekajo v času poteka svetovalnega procesa),
- opredelitev časovnega poteka,
- spodbujanje, ozaveščanje ovir in odpravljanje oziroma obvladovanje le teh,
- motiviranje, spodbujanje,
- povezovanje in sodelovanje s strokovnjaki v drugih organizacijah.

(4) Zaključek svetovalnega procesa

- povzetek aktivnosti v svetovalnem procesu in dogovorov,
- motiviranje za uresničitev opredeljenih aktivnosti,

(5) Spremljanje:

- nudenje svetovalne podpore tudi po zaključku, če odrasel tako želi,
- spremljanje uresničevanja dogovorjenega v svetovalnem procesu (načrtovanega).

Ob spoznavanju specifik, povezanih z ozaveščanjem razlik v habitusu svetovalca in odraslega, bo v posamezni fazi posebej dana pozornost na (več v Bock idr., 2023, str. 53-61):

- gradnji zaupanja,
- biografskem pristopu,
- postavljanju manjših, postopnih ciljev,
- uporabi preprostega, razumljivega jezika in vizualnih pripomočkov, kjer je to primerno,
- vplivu zunanjega videza,
- obravnavi različnih pogledov o pomenu izobraževanja,
- soočanju s predsodki in čustvi odraslega v svetovanju,
- nenamernemu paternalizmu v svetovalnem procesu,
- ravnovesju med strukturo (npr. število in trajanje srečanj) in prožnostjo svetovalnega procesa ter dolgoročnimi učinki in
- časovnem poteku svetovalnega procesa (da je ravno prav časa za posamezno fazo).

Za posamezno fazo bodo predstavljeni tudi konkretni primeri (bodisi iz priročnik za svetovalce - Bock idr. (2023) bodisi iz prakse svetovalcev, ki bodo vključeni v usposabljanje).

3. Ciljna skupina

Ciljna skupina so **svetovalci v IO**, ki izvajajo svetovalno dejavnost kot javno službo na vseh treh področjih svetovalne dejavnosti: pri vključevanju in nadaljevanju izobraževanja, ugotavljanju in dokumentiranju znanja in spretnosti odraslih in samostojnem učenju (več v Smernicah, (2020)).

Potrebe svetovalcev po znanju s področja vodenja habitus senzibilnega svetovanja smo prepoznali ob spremljanju dela svetovalcev v svetovalni dejavnosti v IO, ki se izvaja kot javna služba od leta 2021 (v skladu z ZIO-1, 2018 in Smernicami, 2020) ob rednih srečanjih in usposabljanjih,

organiziranih s strani ACS ter tudi ob pripravi nacionalnega poročila za projekt Erasmus+ Terensko delo v svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih za zaposlene iz deprivilegiranih okolij (2022-2024), z naslovom Nacionalno poročilo: Svetovanje, senzibilno za habituse odraslih iz deprivilegiranih okolij (Vilič Klenovšek in Pavlič, 2022).

Kot smo že zapisali v uvodu tega programa, smo ugotovili, »... da morajo biti svetovalci še posebej pri delu z ranljivimi skupinami odraslih pozorni oziroma usposobljeni, da vodijo proces svetovanja tako, da le ta:

- izhaja iz značilnosti in potreb konkretnega odraslega,
- temelji na empatičnem pristopu in aktivnem poslušanju,
- upošteva kulturno in drugo raznolikost odraslih,
- omogoča odraslemu dovolj časa, da skupaj s svetovalcem razišče svoje potrebe, zmožnosti, interese ter opredeli cilje, ki jih želi doseči ter korake (aktivnosti), ki bodo vodili do ciljev,
- temelji tudi na sodelovanju s strokovnimi sodelavci drugih organizacij, če je le to potrebno,
- je individualiziran od začetka do zaključka.« (str. 4-5).

Vse to pa so elementi habitus senzibilnega svetovanja.

4. Cilji programa

Cilji programa so:

- seznanitev s teoretskim konceptom habitusa,
- seznanitev s pristopi in koraki vodenja habitus senzibilnega svetovanja,
- preizkusiti pristope in korake vodenja habitus senzibilnega svetovanja,
- refleksija lastne prakse po konceptu habitus senzibilnega svetovanja,
- krepitev etičnih načel in medosebnih kompetenc, ki podpirajo izvajanje habitus senzibilnega svetovanja.

5. Vsebina programa

Program obsega **4 tematske sklope**, ki so predstavljeni v nadaljevanju.

1. Opredelitev habitusa (teorija) (1 pu):

- teoretski koncept habitusa,
- habitus in koncept pravičnosti.

2. Opredelitev habitus senzibilnega svetovanja (2 pu)

- načela habitus senzibilnega svetovanja,
- so-vplivanje habitusa odraslega in habitusa svetovalca.

3. Faze v vodenju habitus senzibilnega svetovanja (5 pu)

- opis 5 faz v vodenju habitus senzibilnega svetovanja,
- specifične značilnosti posamezne faze s praktičnimi primeri,
- uporaba pripomočkov in orodij v podporo izvajanju habitus senzibilnega svetovanja.

4. Refleksija lastne prakse habitus senzibilnega svetovanja (8 pu)

- svetovalci individualno izpeljejo refleksijo lastne prakse na osnovi vnaprej pripravljenih strokovnih usmeritev: ali se v mojem vodenju svetovalnega procesa odražajo načela in značilnosti (specifičnosti) habitus senzibilnega svetovanja? (6 pu) in
- svoje izkušnje in mnenja izmenjajo z drugimi svetovalci, udeleženci usposabljanja (2 pu).

6. Trajanje izobraževanja

Program traja 16 pedagoških ur.

7. Načini preverjanja znanja

Preverjanje znanja poteka sproti (ob izvajanju praktičnih vaj), z refleksijo lastnega dela (samostojno delo udeleženca) in pogovorom v skupini (vsi udeleženci).

8. Pogoji za vključitev

Pogoji za vključitev niso opredeljeni.

Priporočeno je vsaj eno leto delovnih izkušenj kot svetovalca v IO.

9. Pogoji za napredovanje in dokončanje programa

Za dokončanje programa morajo vsi udeleženci izpeljati pisno refleksijo lastnega dela po vnaprej pripravljenih smernicah za ovrednotenje svetovalnega procesa kot habitus senzibilnega svetovanja.

Priporočeno je, da se udeleženci vključijo v program kot celota, saj bodo le tako doseženi cilji programa.

10. Organizacija izobraževanja

a) Obseg tematskih sklopov in trajanje

Vsebine programa so razdeljene v štiri tematske sklope, kar prikazujemo tudi v preglednici v nadaljevanju. Za vsak tematski sklop je predviden tudi **čas trajanje**, **način izvedbe** in priporočena **učna gradiva**.

Preglednica: Pregled tem programa po trajanju, načinu izvedbe in priporočenih učnih gradivih

Tema	Trajanje	Način izvedbe	Učna gradiva
Opredelitev habitusa (teorija)	1 pu	Predavanje Vodena razprava	Priročnik za svetovalce (Bock idr., 2023) PPT predstavitev Vprašanja za vodeno razpravo
Opredelitev habitus senzibilnega svetovanja	2 pu	Predavanje Praktične vaje	Priročnik za svetovalce (Bock idr., 2023) PPT predstavitev Navodila za praktične vaje
Faze v vodenju habitus senzibilnega svetovanja	5 pu	Predavanje Praktične vaje	Priročnik za svetovalce (Bock idr., 2023) PPT predstavitev Navodila za praktične vaje
Refleksija lastne prakse habitus senzibilnega svetovanja	8 pu	Samostojno delo (6 pu) Poročanje in zaključna refleksija – pogovor v skupini (2 pu)	Priročnik za svetovalce (Bock idr., 2023) Strokovne usmeritve za refleksijo

b) Način izvedbe

Način izvedbe vključuje naslednje metode:

- predavanje,
- vodeno razpravo,
- praktične vaje,
- pogovor v skupini ali paru,
- samostojno delo.

Priporočeno število udeležencev v izvedbi programa je od 15 do 20.

c) Posebni pogoji za izvedbo

Posebni pogoji za izvedbo niso opredeljeni.

d) Evalvacija programa

Ob zaključku programa se izpelje ~~pisna~~ evalvacija programa. Primer evalvacijskega vprašalnika je v prilogi.

11. Znanje in usposobljenost strokovnih delavcev

Program izobraževanja lahko izpeljujejo usposobljeni in izkušeni strokovni delavci, ki imajo najmanj univerzitetno izobrazbo 2. bolonjske ravni in izkušnje na področju izobraževanja odraslih in svetovalne dejavnosti v IO, andragoškega in sociološkega raziskovanja ter usposabljanja strokovnih delavcev v IO.

12. Potrdilo o usposobljenosti

Ob zaključku udeleženci programa dobijo potrdilo o udeležbi v programu, ki ga izda izvajalec programa. Potrdilo vključuje naslednje sestavine:

- ime in priimek udeleženca,
- datum rojstva,
- ime programa,
- trajanje programa,
- datum in kraj izvedbe,
- izvajalska organizacija,
- odgovorna oseba in žig organizacije,
- zapisano vsebino oz. teme programa in trajanje posamezne teme na hrbtni strani potrdila.

Udeleženci pridobijo tudi točke v skladu s Pravilnikom o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive (2023).

13. Literatura in viri

- Bock, L., Gotz, R., Klein, R., Pavlič, U., Reutter, G., Vanova, J., Veverekova, S., Vilič Klenovšek, T. (2023). *Priročnik za samostojno učenje: Terensko delo v svetovanju za zaposlene iz deprivilegiranega okolja*. Andragoški center Slovenije (slovenski prevod).
- Bourdieu, P. (1987). *Sozialer Sinn*. Suhrkamp.
- Dobrovoljc, A., Jug Došler, A., Vilič Klenovšek, T., Zgamažster, M. (ur.). (2020). *Smernice za izvajanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih, ki se izvaja kot javna služba*. Andragoški center Slovenije.
- Gladek, N. A., Boštjančič, E., Dobrovoljc, A., Mlinar, V., Pavlič, U., Vilič Klenovšek, T. (2021). *Svetovalni proces in svetovalni pripomočki v izobraževanju odraslih s poudarkom na svetovanju za zaposlene*. Andragoški center Slovenije. <https://www.acs.si/digitalna-bralnica/svetovalni-proces-in-svetovalni-pripomočki-v-izobraževanju-odraslih-s-poudarkom-na-svetovanju-za-zaposlene/>
- Možina, E., Možina, T., Žalec, N. (ur.). (2020). *Izhodišča za pripravo javno veljavnih izobraževalnih programov za odrasle*. Andragoški center Slovenije.
- Potočnik, N. (ur.). (2022). *Resolucija o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2022–2030 (ReNP1022-30)*. Andragoški center Slovenije.
- *Pravilnikom o standardih in normativih za financiranje in izvajanje javne službe na področju izobraževanja odraslih*. (2020). Uradni list RS, št. 180/20.
- *Pravilnikom o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive*. (2023). Uradni list RS, št. 92/23.
- Svet Evropske unije. (2021). *Resolucija Sveta o novem evropskem programu za izobraževanje odraslih 2021-2030*. [pdf \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021R0001)
- Vilič Klenovšek, T., Pavlič, U. (2022). *Nacionalno poročilo: Svetovanje, senzibilno za habituse odraslih iz deprivilegiranih okolij*. Andragoški center Slovenije.
- *Zakon o izobraževanju odraslih – ZIO-1*. (2018). Uradni list RS, št. 6/18.
- Zlodej, L. (2019). *Vloga svetovalca in motiviranje zaposlenih za izobraževanje. S svetovanjem za zaposlene do večje vključenosti v izobraževanje in usposabljanje*. Andragoški center. <https://www.acs.si/digitalna-bralnica/s-svetovanjem-za-zaposlene-do-vecje-vkljucenosti-v-izobrazevanje-in-usposabljanje/>

14. Avtorici programa

Avtorici programa sta sodelavki Andragoškega centra Slovenije: mag. Tanja Vilič Klenovšek in Urška Pavlič.

III. PRILOGA

PRILOGA: Primer evalvacijskega vprašalnika za udeležence programa po zaključeni izvedbi programa Habitus senzibilno svetovanje

Evalvacijski vprašalnik

o zadovoljstvu udeležencev z vsebino in izvedbo programa izobraževanja

Habitus senzibilno svetovanje

Datum in kraj izvedbe: _____

1. **Prosimo vas, da ocenite, ali je program izpolnil vaša pričakovanja?** (Možen je en odgovor, obkrožite.)
 - a) Da
 - b) Ne
 - c) Ne vem

2. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili, da program NI izpolnil vaših pričakovanj, vas prosimo, da napišete, kaj vas je še posebej motilo, ste pogrešali,....?

3. **Opišite**, kaj so glavne koristi programa za vas osebno (kaj ste vi osebno pridobili novega)?

4. Ali želite sporočiti še kaj, kar vas nismo vprašali?

Hvala za vaše sodelovanje in odgovore!